

Ukrainalaisten muuttoliike Suomeen

Vaikutukset sivistyspalveluihin

Kunnan järjestämien sivistyspalveluidenkin osalta hyvä tunnistaa, missä tilanteissa Suomeen tulemisen ”statuksella” voi olla vaikutusta kunnan järjestämisvelvoitteisiin.

Vaikutuksia kunnan järjestämiin sivistyspalveluihin on, koska maahantulijoina paljon alaikäisiä lapsia ja nuoria.

Sivistyspalveluiden osalta ohjeistusta annettu kunnille mm.

Sisäministeriön [tiedote](#) [17.3.2022](#)

- Kasvatus- ja koulutuspalvelut
- Oppivelvollisuus

Opetus- ja kulttuuriministeriön UKK-sivustot

- Kasvatus- ja koulutuspalvelut varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen.
- Linkki: www.okm.fi/ukraina

Opetushallitus

- Kasvatus- ja opetustoimi
- Kansainväliset ohjelmat
- Sisällöllistä tukea Ukrainan kriisin käsittelemiseksi varhaiskasvatuksessa ja oppilaitoksissa.
- Linkki: www.oph.fi/...

**KUNTA
LIITTO**

Kommun-
förbundet

Varhaiskasvatuksen järjestäminen

Varhaiskasvatus

- Varhaiskasvatuksen järjestämisen osalta kunnalla on harkintavaltaa
 - Varhaiskasvatuslain 6 § 3 mom. mukaan **kiireellisissä tapauksissa tai olosuhteiden muutoin niin vaatiessa** kunnan on huolehdittava varhaiskasvatuksen järjestämisestä muullekin kunnassa oleskelevälle lapselle kuin kunnan asukkaalle.
- Milloin olosuhteet vaativat varhaiskasvatuksen järjestämistä päiväkodissa tai perhepäivähoidossa?
- Varhaiskasvatus järjestetään lain mukaisten hakuaikojen puitteissa
- Miten varhaiskasvatuksen avoimia palveluita ja yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa (seurakunnan kerhon, MLL jne) voi hyödyntää?
- Huolehdittava yhdenvertaisesta kohtelusta kaikkien osalta

OKM ohjeistusta: <https://okm.fi/ukraina>

- Kuntia kannustetaan varhaiskasvatukseen tarjoamiseen myös tilapäisen suojelun piirissä oleville lapsille.
- Osa tilapäisen suojelun piirissä olevista lapsista saa kotikunnan Suomesta suoraan, jos perheenjäsenellä on Suomessa kotikunta. Näillä lapsilla on subjektiivinen oikeus saada kunnan järjestämää varhaiskasvatusta.
- Tilapäisen suojelun piirissä olevilla sekä turvapaikkaa hakevilla lapsilla on oikeus kunnan järjestämään varhaiskasvatukseen
 - Huoltajan työn, opiskelun tai muun vastaavan syyn perusteella
 - Myös kiireellisessä tilanteessa tai olosuhteiden muutoin niin vaatiessa varhaiskasvatus on järjestettävä
 - Aina ensisijaisesti mietittävä lapsen etua ja varhaiskasvatukseen järjestämisen tulee perustua lapsen tarpeiden yksilölliseen arviointiin.
- Kunta on velvollinen antamaan neuvontaa ja ohjausta kunnassa käytettävissä olevista varhaiskasvatuspalveluista

Varhaiskasvatukseen järjestämiseen odotettavissa tarkennusta

- [Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen pyyntö OKM:lle](#) kansainvälistä suojelua hakevien lasten varhaiskasvatukseen järjestämisen osalta 15.4. mennessä
 - erityisesti selvitystä siitä, turvaako annettu ohjeistus riittävästi kansainvälistä tai tilapäistä suojelua hakevien lasten varhaiskasvatusoikeuden toteutumisen yhdenvertaisesti ja lapsen edun huomioivalla tavalla.
- Rahoituksen osalta myös tulossa lisätietoa kehysriihen yhteydessä
 - ”Hallitus valmistelee kunnille avustuspakettia ukrainalaislasten päivähoidon kustannuksiin, myös lakisääteinen varhaiskasvatusoikeus turvapaikanhakijoille on harkinnassa” HS 25.3.2022

Esi- ja perusopetus

Esi- ja perusopetuksen järjestäminen

- Esi- ja perusopetuksen järjestäminen perusopetuslain 4 §:n mukaisesti
 - Kunta on velvollinen järjestämään sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille perusopetusta sekä oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna esiopetusta.
 - Esiopetusta ja perusopetusta tulee järjestää esim. tilapäisen suojelua saavilla tai turvapaikanhakijoille.
 - Esi- ja perusopetukseen otetulla oikeus oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa tarkoitettuihin oppilashuollon palveluihin.
- Kunta voi järjestää perusopetukseen valmistavaa opetusta (Pol 5 §).
 - Toiminnassa noudatetaan perusopetukseen valmistavan opetussuunnitelman perusteita.
- Rahoitus
 - Kuntien esi- ja perusopetuksen päärahoitus peruspalveluiden valtionosuutena.
 - Ilman kotikuntaa olevien 6-15-vuotiaiden oppilaiden osalta, valtio on velvollinen maksamaan opetuksen järjestäjälle kotikuntakorvauksen.
 - Rahoitus kuntiin viiveellä. Esim. kotikuntakorvaus 2023 määräytyy 15.12.2021 oppilasmäärätietojen perusteella.
 - Perusopetukseen valmistava opetus
 - Valtionosuus opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaisesti.
 - Rahoituksen laskentaperusteista: oppilaan läsnäolokuukausiin perustuvaa (läsnäolokuukausien enimmäismäärä 9 kk).

On mahdollista, että Ukrainasta tulevat perheet eivät tässä vaiheessa ole halukkaita hakemaan kunnan järjestämiin kasvatukseen- ja koulutuspalveluihin eikä näiden palveluiden käyttöön voida velvoittaa.

Keskeistä on, että kunnat panostavat tiedottamiseen ja antavat neuvontaa palveluistaan.

**Varautumista jatkettava.
Yhdenvertaisuus muistettava.**

**KUNTA
LIITTO**

Kommun-
förbundet

Muut koulutuspalvelut

Oppivelvollisuus

- Oppivelvollisuuslain (1214/2021) mukaan oppivelvollisia ovat Suomessa vakinaisesti asuvat lapset.
 - Vakinaisuus kotikuntalain mukaisesti.
 - Kotikuntaa pyydetään Digi- ja väestötietovirastolta, jolloin myös kotikunnan saamisen ajankohta voi olla erilainen.
 - Eduskunnan käsittelyyn siirtymässä oppivelvollisuuslain muutosesitys ja soveltamisalan rajaaminen opiskelutarkoituksessa Suomeen tulevien opiskelijoiden osalta.
 - Lausunnolla ollut muotoiluehdotus:
 - *"Suomessa vakinaisesti asuvat lapset ovat oppivelvollisia. Lapsi katsotaan Suomessa vakinaisesti asuvaksi, jos hänellä on kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta ja hänen maassa oleskelunsa peruste on muu kuin opiskelu."*
- Tilapäisen suojelun oleskelulupa on tilapäinen eikä henkilö saa kotikuntalain mukaista kotikuntaa tällä hetkellä.

Toisen asteen ja nivelvaiheen koulutukset

- Lähtökohtaisesti opiskelijaksi voidaan pyrkiä vapaan hakeutumisoikeuden nojalla lukiokoulutukseen, ammatilliseen koulutukseen ja nivelvaiheen koulutuksiin.
- Koulutuksen järjestäjät päättävät opiskelijaksi ottamisesta koulutusmuotoa koskevan lainsäädännön mukaisesti.
 - Opiskelijaksiotossa muistettava yhdenvertaisuus.
- Puutteellisen kielitaidon vuoksi nivelvaiheen koulutukset voivat olla monelle ensivaiheen ratkaisu.
- Varautumista mahdollisten yksilöllisten opiskelupolkujen tarpeiden lisääntymiseen.

Vapaa sivistystyö

- Vapaan sivistystyön koulutukseen vapaa hakeutumisoikeus, koulutus on pääsääntöisesti maksullista opiskelijoille.
- Maahanmuuttajakohderyhmälle suunnattava opintoseteliavustus edellyttää kotikuntaa, joten turvapaikanhakijat ja tilapäistä suojelua saavat eivät kuulu kohderyhmään.
- Vapaan sivistystyön kotouttamisen edistämisestä annetun lain mukainen koulutus edellyttää hyväksymistä opiskelijan kotoutumissuunnitelmaan.

Muut sivistyspalvelut laajasti käytössä

Hyvinvointia ja hyvää arkea edistävät matalankynnyksen palvelut

Kunnan vapaa-aikapalvelut hyvän arjen tuki

- **Kunnissa hyvien väestösuhteiden merkitys korostuu: kirjasto- ja kulttuuripalvelut sekä nuoriso- ja liikuntapalvelut matalan kynnyksen palveluja kaikille**
 - Mahdollista tilojen joustavaan käyttöön sekä yhteistyöverkostojen hyödyntäminen (järjestöt, seurat, yhdistykset).
- Lasten kulttuurikeskukset tarjoavat mielekästä tekemistä arkeen, kirjastoissa pääsy nettiin, tietoon ja saa myös tietoa kunnan palveluista. Lapsille ja nuorille satu- ja lukutuokiot jne.
- Nuoriso- ja liikuntapalveluissa on tarjolla ketterää ja monipuolista toimintaa.
 - Työntekijöillä osaamista kohtaamisessa ja ohjaamisessa
 - Palveluiden käyttäjät ovat ennestään monista kieli- ja kulttuuritaustoista.
 - Verkkonuorisotyö on nuorten palveluja täydentävä mahdollisuus.
- **Kriiseissä lasten ja nuorten tarve keskustelulle, vakaalle arjen toiminnalle ja turvallisille aikuiskontakteille kasvaa.** Nuorisotyössä on varauduttava asian käsittelyyn kaikkien nuorten kanssa. Kunnissa arvioitava mahdollista nuorisotyön lisätarvetta.

KUNTA LIITTO